

Ewidencja instrumentów finansowych w walutach obcych

Prowadząca:

Maja Mandela, Senior Manager, Ernst & Young

22 listopada 2012

Agenda

- ▶ Wprowadzenie:
 - ▶ Źródła regulacji prawnych
 - ▶ Stosowane skróty i definicje
- ▶ Ujmowanie transakcji na instrumentach finansowych w walutach obcych w księgach zakładu ubezpieczeń:
 - ▶ Ujęcie początkowe
 - ▶ Wycena po początkowym ujęciu:
 - ▶ Zasady wyceny bilansowej
 - ▶ Ujęcie i prezentacja różnic kursowych
 - ▶ Ewidencja rozchodu

Wprowadzenie

Źródła regulacji prawnych

Regulacje polskie:

- ▶ Znowelizowana Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości („**Ustawa o rachunkowości**” lub „**UoR**”),
- ▶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji („**Rozporządzenie o ZU**” lub „**RRZU**”),
- ▶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych wraz z późniejszymi zmianami („**Rozporządzenie o IF**” lub „**RIF**”).

Dalej określane łącznie jako Polskie Zasady Rachunkowości („**PSR**”)

Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej:

- ▶ MSR 32 „Instrumenty finansowe: ujawnianie i prezentacja”,
- ▶ MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”,
- ▶ MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie”,
- ▶ Wskazówki implementacyjne do MSR 39,
- ▶ MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych”

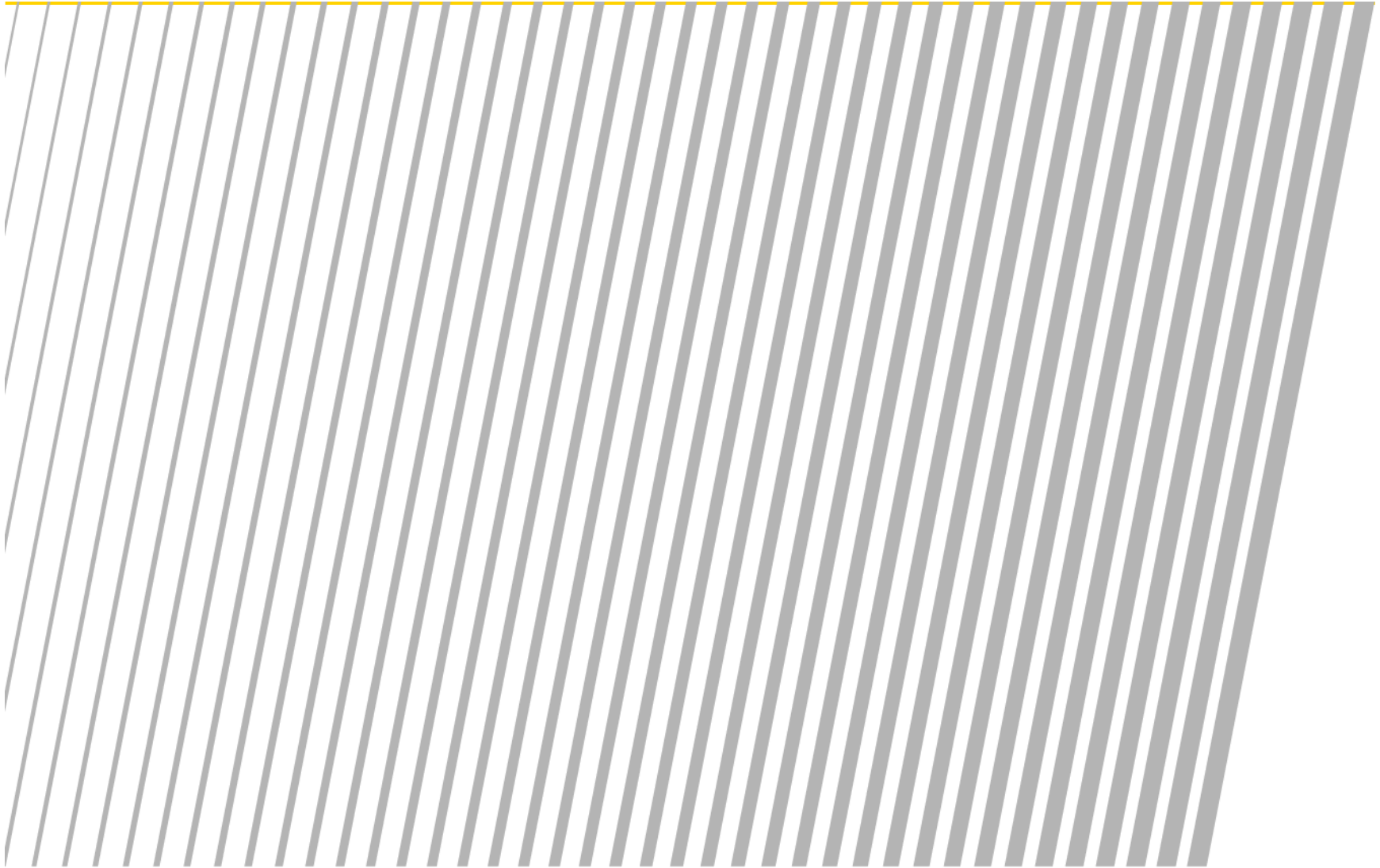
Dalej łącznie określane jako „**MSSF**”.

Wprowadzenie

Stosowane skróty i definicje

- ▶ BS - Bilans
- ▶ DDS – portfel aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży
- ▶ IF – instrumenty finansowe
- ▶ KAW – kapitał z aktualizacji wyceny
- ▶ RZiS – Rachunek zysków i strat
- ▶ SCN – skorygowana cena nabycia
- ▶ OCI - Sprawozdanie z całkowitych dochodów (wg MSSF, ang.: „*Other comprehensive income*”)
- ▶ Ubezpieczyciele życiowi – zakłady ubezpieczeń na życie oraz zakłady reasekuracji prowadzące działalność reasekuracyjną w zakresie reasekuracji ubezpieczeń na życie
- ▶ Ubezpieczyciele majątkowi – zakłady ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz zakłady reasekuracji prowadzące działalność reasekuracyjną w zakresie reasekuracji ubezpieczeń majątkowych i osobowych
- ▶ UFK – ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy
- ▶ ZU – zakład ubezpieczeń

Ujęcie początkowe transakcji na instrumentach finansowych w walutach obcych

Ujęcie początkowe IF w walutach obcych – zapisy i dowody księgowe

- ▶ Zgodnie z Art. 23.3 UoR zapisów dotyczących operacji wyrażonych w walutach obcych dokonuje się w sposób umożliwiający ustalenie kwoty operacji w walucie polskiej i obcej.
- ▶ Zgodnie z Art. 21.3 dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

Ujęcie początkowe IF w walutach obcych – data (1/2)

- ▶ Zgodnie z Art. 30.2 UoR wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia.
- ▶ Zgodnie z § 4.2 RIF aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji, z zastrzeżeniem, że:
 - ▶ aktywa finansowe nabyte w wyniku transakcji dokonanych na rynku regulowanym wprowadza się do ksiąg rachunkowych, w zależności od przyjętej przez jednostkę metody, pod datą zawarcia transakcji albo na dzień rozliczenia transakcji (§ 4.3 RIF). Dzień rozliczenia oznacza dzień rozliczenia transakcji na rynku regulowanym.

Ujęcie początkowe IF w walutach obcych – data (2/2)

- ▶ Zgodnie z § 21.3 RIF skutki przeszacowania aktywów finansowych, które wprowadza się do ksiąg rachunkowych na dzień rozliczenia transakcji i wycenia w wartości godziwej, z wyjątkiem pozycji zabezpieczanych i instrumentów zabezpieczających, ustala się od dnia zawarcia transakcji i odpowiednio zalicza się do przychodów lub kosztów finansowych okresu sprawozdawczego, w którym nastąpiło przeszacowanie, lub odnosi na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny.
- ▶ Oznacza to konieczność utrzymywania odpowiedniej ewidencji różnic kursowych także w przypadku transakcji, które są ujmowane w księgach na dzień ich rozliczenia, analogicznie jak w przypadku transakcji ujmowanych w dacie ich zawarcia.

Ujęcie początkowe IF w walutach obcych – kurs (1/2)

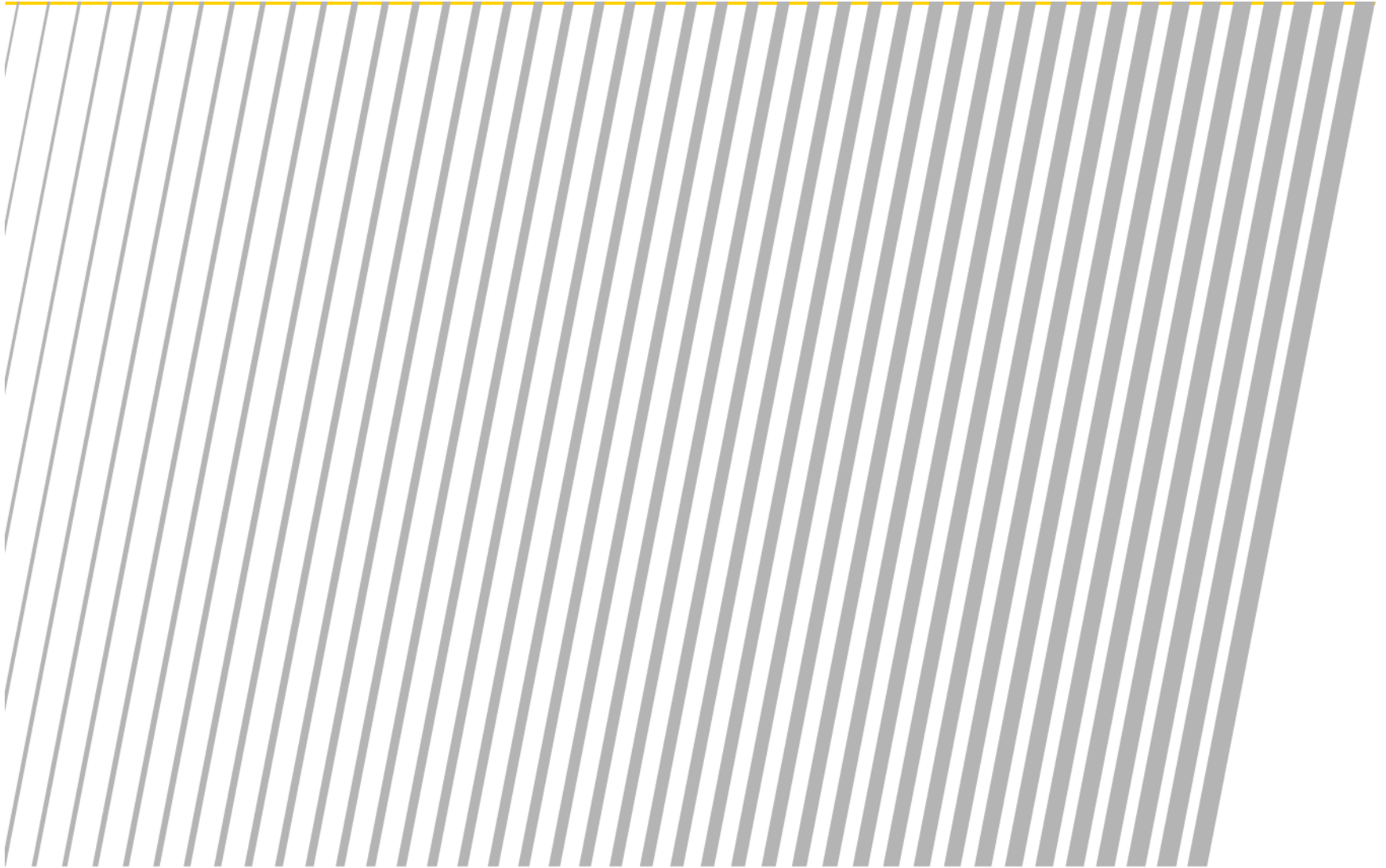
- ▶ Zgodnie z Art. 30.2 UoR, początkowe ujęcie operacji gospodarczych w walutach obcych następuje na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie*:
 - ▶ faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań;
 - ▶ średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w poprzednim punkcie, a także w przypadku pozostałych operacji.
- ▶ W przypadku transakcji na IF, z uwagi na przesunięcie czasowe daty rozliczenia w stosunku do daty zawarcia transakcji, w ewidencji transakcji stosuje się kursy średnie.

** O ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków niepodlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych nie stanowią inaczej -> Zapis ten nie ma raczej zastosowania dla transakcji na instrumentach finansowych.*

Ujęcie początkowe IF w walutach obcych – kurs (2/2)

- ▶ Zgodnie z Art. 30.3 UoR, jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez jednostkę waluty odniesienia, której kurs jest ogłaszany przez Narodowy Bank Polski.

Wycena instrumentów finansowych w walutach obcych po początkowym ujęciu

Wycena IF w walutach obcych po początkowym ujęciu – wycena bilansowa

- ▶ Zgodnie z § 17 RIF wyrażone w walutach obcych aktywa finansowe, z wyjątkiem zaliczonych do instrumentów zabezpieczających*, jak również zobowiązania finansowe wycenia się w sposób określony w art. 30 ust. 1-3 ustawy.
- ▶ Zgodnie z Art. 30.1 UoR nie rzadziej niż na dzień bilansowy wycenia się wyrażone w walutach obcych:
 - ▶ składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności) i pasywów – po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski
 - ▶ gotówkę znajdującą się w jednostkach prowadzących kupno i sprzedaż walut obcych – po kursie, po którym nastąpił jej zakup, jednak w wysokości nie wyższej od średniego kursu ogłoszonego na dzień wyceny dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.
- ▶ W przypadku IF wchodzących w skład UFK wyceny dokonuje się z częstotliwością nawet codzienną – praktyczne konsekwencje są zaprezentowane dalej na przykładach.

**Rachunkowość zabezpieczeń nie jest przedmiotem niniejszej prezentacji.*

Wycena IF w walutach obcych po początkowym ujęciu – ujęcie różnic kursowych (1/4)

Zgodnie z Art. 30.4 UoR, różnice kursowe dotyczące inwestycji długoterminowych wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny, rozlicza się w sposób określony w art. 35 ust. 2 i 4, tj.:

- ▶ Art. 35.2 UoR: Odpisu wyrażającego trwałą utratę wartości inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych dokonuje się nie później niż na koniec okresu sprawozdawczego.
- ▶ Art. 35.4 UoR: Skutki przeszacowania inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych innych niż nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji, ujmuje się następująco:
 - ▶ Skutki przeszacowania powodujące wzrost ich wartości do poziomu cen rynkowych -> zwiększają kapitał z aktualizacji wyceny.
 - ▶ Obniżenie wartości inwestycji uprzednio przeszacowanej do wysokości kwoty, o którą podwyższono z tego tytułu kapitał z aktualizacji wyceny, jeżeli kwota różnicy z przeszacowania nie była do dnia wyceny rozliczona -> zmniejsza kapitał z aktualizacji wyceny.
 - ▶ W pozostałych przypadkach skutki obniżenia wartości inwestycji zalicza się do kosztów finansowych. Wzrost wartości danej inwestycji bezpośrednio wiążący się z uprzednim obniżeniem jej wartości, zaliczonym do kosztów finansowych, ujmuje się do wysokości tych kosztów jako przychody finansowe.

Wycena IF w walutach obcych po początkowym ujęciu – ujęcie różnic kursowych (2/4)

Zgodnie z Art. 30.4 UoR:

- ▶ Z zastrzeżeniem wymienionych w UoR przypadków transakcji zawieranych przez ubezpieczycieli, różnice kursowe dotyczące innych niż inwestycje długoterminowe aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych, a w uzasadnionych przypadkach – do kosztu wytworzenia produktów lub ceny nabycia towarów, a także ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie lub wartości niematerialnych i prawnych.

Wycena IF w walutach obcych po początkowym ujęciu – ujęcie różnic kursowych (3/4)

- ▶ Zgodnie z Art. 30.5 UoR powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od inwestycji stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, ubezpieczyciele życiowi zaliczają do przychodów lub kosztów działalności lokacyjnej i wykazują w technicznym rachunku ubezpieczeń na życie.
- ▶ Zgodnie z Art. 30.6 UoR powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od inwestycji stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w części dotyczącej lokat środków skapitalizowanej wartości rent i rezerwy na premie oraz rabaty dla ubezpieczonych, ubezpieczyciele majątkowi zaliczają do przychodów lub kosztów działalności lokacyjnej i wykazują w technicznym rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych.
- ▶ Zgodnie z Art. 30.7 UoR powstałe na dzień wyceny różnice kursowe od należności i zobowiązań z tytułu ubezpieczeń i reasekuracji zalicza się do pozostałych przychodów lub kosztów technicznych na udziale własnym.

Wycena IF w walutach obcych po początkowym ujęciu – ujęcie różnic kursowych (4/4)

- ▶ Zgodnie z § 17 RIF różnice kursowe powstałe na dzień wyceny aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się w księgach rachunkowych zgodnie z przepisami art. 30.4 UoR, z tym że różnice kursowe dotyczące aktywów pieniężnych zaliczonych do kategorii dostępnych do sprzedaży zalicza się do przychodów lub kosztów finansowych, bez względu na to, którą z metod określonych w § 21.2 RIF (odnoszenie skutków wyceny przez wynik finansowy czy przez kapitał z aktualizacji wyceny) jednostka stosuje.
- ▶ Zgodnie z § 26 RRZU zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane różnice kursowe związane z działalnością lokacyjną ubezpieczyciel ujmuje w sposób analogiczny jak zrealizowane i niezrealizowane przychody i koszty z lokat.

Zasady ujęcia różnic kursowych z wyceny IF w walutach obcych – podsumowanie (1/4)

Zgodnie z UoR i RIF zasady ujmowania różnic kursowych z IF* są określone następująco:

Rodzaj IF	Ujęcie różnic kursowych
Aktywa pieniężne zaklasyfikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży	Przychody lub koszty finansowe (RZiS)
Aktywa finansowe długoterminowe zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, inne niż aktywa pieniężne zaklasyfikowane do tej kategorii	<p>Zgodnie z zapisami art. 35.4 UoR, co oznacza dwa możliwe podejścia:</p> <p>Podejście nr 1 – różnice kursowe w ujęciu brutto (odrębnie od innych zmian wartości godziwej)</p> <ul style="list-style-type: none">▶ dodatnie różnice kursowe - przez kapitał z aktualizacji wyceny,▶ ujemne różnice kursowe do wysokości kwoty dodatnich różnic kursowych, które wcześniej zwiększyły kapitał z aktualizacji wyceny – przez kapitał z aktualizacji wyceny▶ pozostałe ujemne różnice kursowe – koszty finansowe (RZiS)▶ dodatnie różnice kursowe do wysokości równej wcześniej ujętym w wyniku finansowym ujemnym różnicom kursowym – przychody finansowe <p>Podejście nr 2 – ujęcie netto (łącznie z innymi zmianami wartości godziwej)</p>
Pozostałe aktywa i zobowiązania finansowe	Przychody lub koszty finansowe (RZiS)

* Z uwagi na znikome wykorzystanie w praktyce przez ubezpieczycieli w tabeli nie ujęto zabezpieczanych udziałów w aktywach netto jednostek zagranicznych.

Zasady ujęcia różnic kursowych z wyceny IF w walutach obcych – podsumowanie (2/4)

Zgodnie z RRZU oraz UoR i RIF (gdzie zasady dla IF nie są określone w RRZU) zasady ujmowania różnic kursowych z IF* są określone następująco:

Rodzaj IF	Ujęcie różnic kursowych
Aktywa i zobowiązania finansowe związane z działalnością lokacyjną	<p>W sposób analogiczny jak przychody i koszty działalności lokacyjnej, tj. co do zasady przez wynik finansowy (odpowiednie pozycje technicznego lub ogólnego rachunku zysków i strat), z wyjątkiem:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ Lokat zaliczonych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych:<ul style="list-style-type: none">▶ różnice są wówczas odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny, przy czym odpisy z tytułu trwałej utraty wartości obciążają wynik finansowy oraz zmiany wartości wynikające ze zmiany skorygowanej ceny nabycia za pomocą efektywnej stopy procentowej odnoszone są do wyniku finansowego.▶ <i>W RRZU jest jedynie ogólny zapis odnośnie ujęcia różnic kursowych. Brak jest natomiast szczegółowych wytycznych, jak należy w tych przypadkach kalkulować różnice kursowe związane z takimi lokatami.</i>▶ Lokat zaliczonych do pozycji „udziały w jednostkach podporządkowanych” – różnice kursowe odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny, z zastrzeżeniem art. 35.4 UoR
Aktywa i zobowiązania finansowe nie związane z działalnością lokacyjną <i>* Z uwagi na znikome wykorzystanie w praktyce przez ubezpieczycieli w tabeli nie ujęto zabezpieczanych udziałów w aktywach netto jednostek zagranicznych.</i>	<p>Zgodnie z zasadami UoR i RIF, tj. co do zasady przez wynik finansowy</p>

Zasady ujęcia różnic kursowych z wyceny IF w walutach obcych – podsumowanie (3/4)

Wątpliwości interpretacyjne:

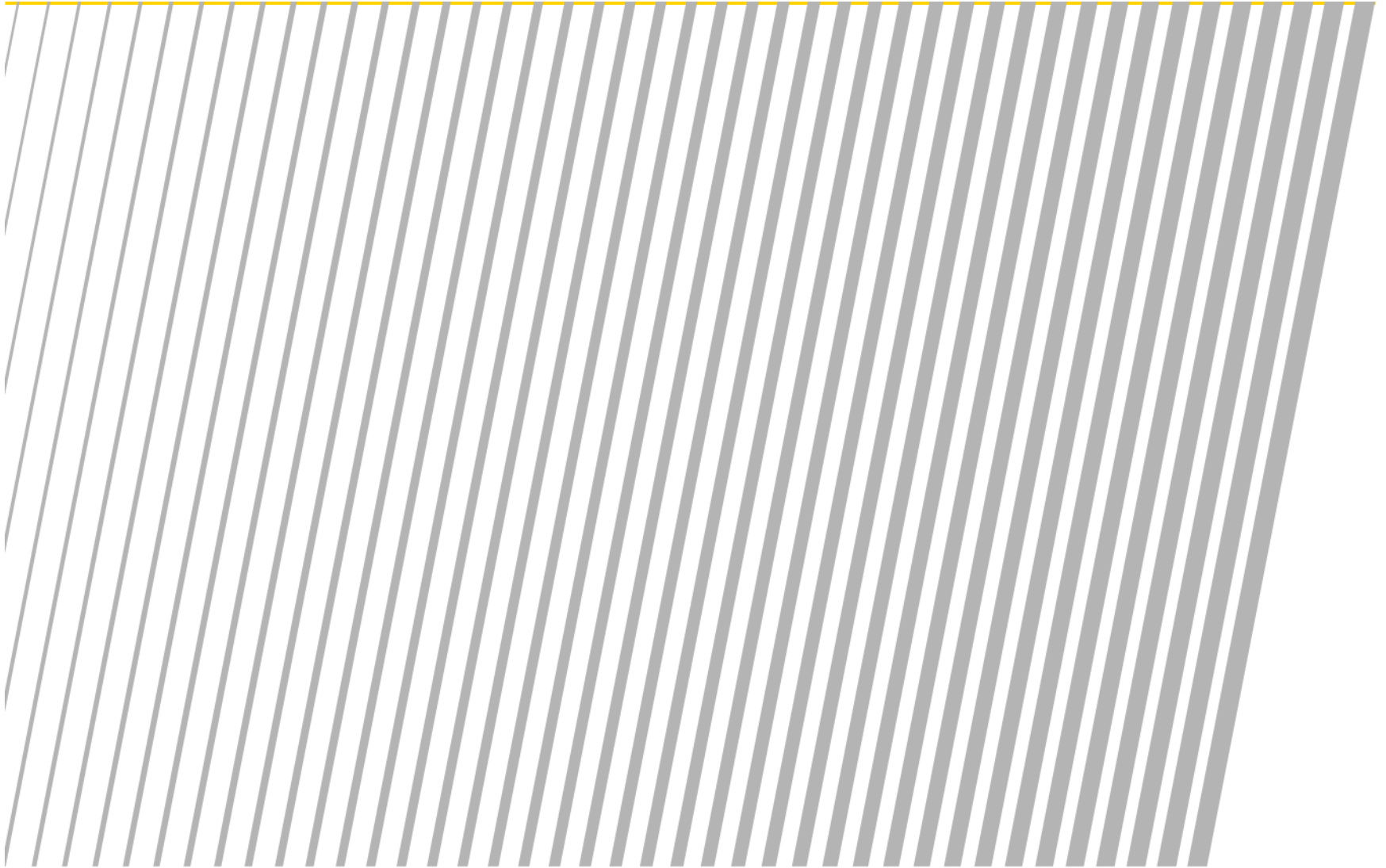
Jakie zasady ujmowania różnic kursowych od aktywów pieniężnych w kategorii dostępnych do sprzedaży? – RRZU czy RIF?, tj:

- ▶ **Zasady na podst. wyłącznie RRZU:** Ujęcie dodatnich oraz ujemnych różnic kursowych w kapitale z aktualizacji wyceny, jeśli dotyczą one lokat zaliczonych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (nie ma podziału na aktywa pieniężne i niepieniężne, więc zapis ten dotyczyłby także np. obligacji, z uwzględnieniem zapisów z RRZU dotyczących odnoszenia przychodów odsetkowych, a więc także z odpowiadającymi im różnicami kursowymi do RZiS).
- ▶ **Zasady na podstawie zapisów RRZU oraz dodatkowo RIF:**
Ujęcie różnic kursowych zgodnie z zasadami RRZU, ale tylko jeśli dotyczą lokat zaliczonych do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (zapis z RRZU) oraz jednocześnie nie stanowią aktywów pieniężnych (zapis z RIF). Oznacza to, że w przypadku aktywów pieniężnych różnice kursowe byłyby odnoszone do RZiS, natomiast aktywa niepieniężne (instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki lub wynikające z kontraktu prawo do otrzymania aktywów pieniężnych lub prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach) – zgodnie z RIF (na KAW lub do RZiS; patrz slajd 17).
- ▶ **Konkluzja:** brak jasnej wykładni może prowadzić do „dwutorowości” praktyki rynkowej w zakresie odnoszenia różnic kursowych z wyceny aktywów pieniężnych dostępnych do sprzedaży.

Zasady ujęcia różnic kursowych z wyceny IF w walutach obcych – podsumowanie (4/4)

- ▶ **Inne wątpliwości wynikające z niejasności /nieprecyzyjności przepisów:**
 - ▶ W jaki sposób należy dokonać alokacji różnic kursowych na tytuły /do poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat oraz kapitału z aktualizacji wyceny ubezpieczyciela? Aby zachować analogię do przychodów i kosztów działalności lokacyjnej, różnice kursowe należy podzielić na:
 - ▶ Przychody z lokat (część wynikająca ze zmiany skorygowanej ceny nabycia)
 - ▶ Niezrealizowane zyski/straty z lokat /kapitał z aktualizacji wyceny – część dotycząca zmiany wartości godziwej z tytułu czynników rynkowych
 - ▶ Wynik dodatni /wynik ujemny z rewaloryzacji lokat (część dotycząca odpisów z tytułu utraty wartości)
- ▶ **Konkluzja:**
 - ▶ W przypadku gdy brak uregulowania danej kwestii w PSR i krajowych standardach, można skorzystać z MSSF (Art. 10 ust. 3 UoR).
 - ▶ Należy zwrócić uwagę, że w MSSF nie ma tak szczegółowych zapisów dotyczących konkretnie ubezpieczycieli, lecz ogólne zapisy nt. wyceny instrumentów finansowych (MSR 39 wraz z wytycznymi do jego stosowania) oraz skutków zmian kursów walut (MSR 21). Ponadto, w PSR pewne praktyki są stosowane przez podmioty działające na podstawie innych rozporządzeń ws. szczegółowych zasad rachunkowości (np. rozporządzenie ws. szczegółowych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych).

Początkowe ujęcie, wycena bilansowa i ujęcie różnic kursowych - Przykłady

Przykład 1 - Początkowe ujęcie i wycena notowanych akcji w UFK (1/5)

Przykład

- ▶ ZU dokonał w dniu D zakupu 1000 zagranicznych akcji denominowanych w USD w cenie 91 USD. Zakupione akcje stanowią składnik aktywów UFK, które są wyceniane codziennie. Kurs NBP PLN/USD w dniu zakupu wyniósł 3,0 PLN/USD. Kurs walutowy w trakcie dnia wzrósł do 3,1 PLN/USD, natomiast na koniec dnia wyniósł 3,0 PLN/USD.
- ▶ Na dzień D+1 cena akcji wyniosła 90 USD, kurs PLN/USD wyniósł 3,05 PLN/ USD.
- ▶ Na dzień D+2 cena akcji wyniosła 90 USD, kurs PLN/USD wyniósł 3,1 PLN/ USD.
- ▶ Założenie: ZU stosuje zasady ujęcia różnic kursowych dla aktywów niepieniężnych - analogicznie jak FI

Przykład 1 - Początkowe ujęcie i wycena notowanych akcji w UFK (2/5)

► Zaksięgowanie zakupu akcji na dzień D:

BS: Akcje w cenach nabycia

(1) 273.000

BS: Zobowiązania - zakup akcji

273.000 (1)

► Zaksięgowanie wyceny na dzień D:

BS: Akcje
w cenach nabycia

(Sp) 273.000

RZiS: Niezrealizowany
zysk/strata z lokat - akcje

RZiS: Niezrealizowany zysk/strata –
różnice kursowe

BS: Odchylenie od
cen nabycia - akcje

► Księgowania na dzień D+1:

BS: Akcje w cenach nabycia

(Sp) 273.000

BS: Zobowiązania –
zakup akcji

273.000 (Sp)
4.550 (1)

RZiS: Pozostałe k. dział. lokacyjnej -
ujemne różnice kursowe

(1) 4.550

Przykład 1 - Początkowe ujęcie i wycena notowanych akcji w UFK (3/5)

► Zaksięgowanie wyceny na dzień D+1:

BS: Akcje w cenach nabycia		RZiS: Niezrealizowany zysk/strata z lokat - akcje		RZiS: Niezrealizowany zysk – dodatnie różnice kursowe		BS: Odchylenie od cen nabycia – akcje	
(Sp) 273.000		(2) 3.050			4.550 (1)	(1) 4.550	3.050 (2)

► Rozliczenie transakcji na dzień D+2:

BS: Rachunek podstawowy		BS: Zobowiązania – zakup akcji		RZiS: Ujemne zrealizowane różnice kursowe	
	282.100 (2)	(2) 282.100	277.500 (Sp) 4.550 (1)	(1) 4.550	

► Zaksięgowanie wyceny na dzień D+2:

BS: Akcje w cenach nabycia		RZiS: Niezrealizowany zysk/strata z lokat - akcje		RZiS: Niezrealizowany zysk – dodatnie różnice kursowe		BS: Odchylenie od cen nabycia - akcje	
(Sp) 273.000					4.500 (1)	(Sp) 1.500 (1) 4.500	

Przykład 1 - Początkowe ujęcie i wycena notowanych akcji w UFK (4/5)

Obliczenia do przykładu:

D+1

- ▶ **I krok:** naliczanie różnic kursowych (zmiana kursu walutowego przy starym kursie akcji)
- ▶ $91 \times (3,05 \text{ PLN} - 3 \text{ PLN}) \times 1.000 = 4.550 \text{ PLN}$
- ▶ **II krok:** ujęcie zmian wyceny (zmiana kursu akcji przy nowym kursie walutowym)
- ▶ $3,05 \text{ PLN} \times (90 - 91) \times 1.000 = (3.050) \text{ PLN}$

D+2

- ▶ **I krok:** ujęcie różnic kursowych od zobowiązania (uwaga: oryginalna cena)
- ▶ $91 \times (3,1 \text{ PLN} - 3,05 \text{ PLN}) \times 1.000 - 4.550 \text{ PLN}$
- ▶ **II krok:** naliczanie różnic kursowych (zmiana kursu walutowego przy starym kursie akcji)
- ▶ $90 \times (3,1 \text{ PLN} - 3,05 \text{ PLN}) \times 1.000 = 4.500 \text{ PLN}$
- ▶ **II krok:** ujęcie zmian wyceny (zmiana kursu akcji przy nowym kursie walutowym)
- ▶ $3,1 \text{ PLN} \times (90 - 90) \times 1.000 = 0 \text{ PLN}$

Przykład 1 - Początkowe ujęcie i wycena notowanych akcji w UFK (5/5)

Uwagi do przykładu:

- ▶ Każdorazowo naliczane są różnice dzień po dniu. Jako kontrolę należy sprawdzać stan konta odchylenia, czy równa się różnica pomiędzy wartością godziwą na dany dzień, a ceną nabycia lokat.
- ▶ Dla zobowiązania punktem odniesienia jest zawsze oryginalna cena nabycia, a nie cena z dnia poprzedniego.
- ▶ Sposób ujęcia różnic kursowych nie jest szczegółowo uregulowany w PSR. Prezentowane powyższe podejście jest praktycznym rozwiązaniem sugerowanym przez Ernst & Young. Zaproponowane rozwiązanie jest oparte o praktykę stosowaną przez fundusze inwestycyjne na polskim rynku, które muszą z przeszacowania do wartości godziwej wydzielić zmianę wynikającą z różnic kursowych. W przypadku zastosowania MSSF, nie ma potrzeby wydzielania różnic kursowych.

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (1/7)

- ▶ **Uwaga:** Z uwagi na brak wytycznych w PSR, ten oraz dalsze przykłady są rekomendacją Ernst & Young określoną na podstawie MSR 39 oraz wskazówek do jego stosowania opublikowanych przez IASB:
 - ▶ Dla celów ujęcia dodatnich i ujemnych różnic kursowych pieniężny składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży jest traktowany tak, jak gdyby był wyceniany według zamortyzowanego kosztu w walucie obcej. W związku z powyższym, dla tego typu aktywów finansowych, różnice kursowe wynikające ze zmian zamortyzowanego kosztu, są ujmowane w rachunku zysków lub strat, a pozostałe zmiany wartości bilansowej są ujmowane zgodnie z paragrafem MSR 39.55(b) (w wyniku finansowym lub w kapitale z aktualizacji wyceny).
 - ▶ Dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które nie stanowią aktywów pieniężnych (na przykład instrumenty kapitałowe), zyski lub straty ujmowane bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, obejmują wszelkie związane z nimi składniki w postaci różnic kursowych.
- ▶ **Istotne założenie dla przykładu:** ZU stosuje zasady ujmowania dla różnic kursowych uwzględniając § 17 RIF i wskazówki MSSF, w związku z czym różnice kursowe z wyceny aktywów pieniężnych w portfelu dostępnym do sprzedaży (np. obligacji) odnosi do wyniku finansowego.

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (2/7)

- ▶ W dniu 31.12.2011 ZU dokonuje zakupu 5-letniej obligacji denominowanej w TRY za cenę 1.000 TRY, o wartości nominalnej 1.250 TRY, stałych odsetkach w wysokości 4,7% p.a. (roczny kupon = $1.250 \text{ TRY} \times 4,7\% = 59 \text{ TRY}$), o efektywnej stopie procentowej równej 10%.
- ▶ ZU zaklasyfikował obligację do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży. Obligacja ta nie jest uwzględniana przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
- ▶ ZU prowadzi księgi w PLN. Kurs wymiany TRY/PLN na dzień zakupu wynosi $1 \text{ TRY} = 1,5 \text{ PLN}$. Wartość obligacji ujęta w księgach na dzień zakupu wynosi 1.500 PLN (= $1.000 \text{ TRY} \times 1.5 \text{ PLN/TRY}$).
- ▶ Księgowania w roku 2011:

Dt Obligacje w cenach nabycia	1.500	
Ct Zobowiązanie/środki pieniężne		1.500

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (3/7)

- ▶ W dniu bilansowym 31.12.2012 TRY był mocniejszy w stosunku do PLN niż w dniu zakupu: $1 \text{ TRY} = 2 \text{ PLN}$.
- ▶ Wartość godziwa obligacji wynosi 1.060 TRY, w związku z czym wartość bilansowa w PLN wynosi 2.120 PLN ($= 1.060 \times 2$).
- ▶ Skorygowana cena nabycia wynosi 1.041 TRY ($= 2.082 \text{ PLN}$).
- ▶ Skumulowany wynik na wycenie do wartości godziwej do rozpoznania w kapitale z aktualizacji wyceny jest różnicą pomiędzy wartością godziwą obligacji a jej skorygowaną ceną nabycia w PLN na 31.12.2012, tj. 38 PLN ($= 2.120 \text{ PLN} - 2.082 \text{ PLN}$).
- ▶ Odsetki otrzymane na 31.12.2012 wynoszą 59 TRY ($= 118 \text{ PLN}$).
- ▶ Przychód odsetkowy wyliczony metodą efektywnej stopy procentowej wynosi TRY 100 ($= 1.000 \times 10\%$). Średnioroczny kurs podczas roku obrotowego wynosił $1 \text{ TRY} = 1,75 \text{ PLN}$ (założenie, które nie zawsze musi być dobrym przybliżeniem!). Zatem przychód odsetkowy wynosi 175 PLN ($= 100 \text{ TRY} \times 1,75$), w tym zawiera się rozliczone w okresie dyskonto obligacji w wysokości 72 PLN ($= [100 \text{ TRY} - 59 \text{ TRY}] \times 1,75$).
- ▶ Dodatkowo różnice kursowe na wycenie obligacji, które są ujmowane w rachunku zysków i strat jako przychody z lokat wynoszą 510 PLN ($= 2.082 \text{ PLN} - 1.500 \text{ PLN} - 72 \text{ PLN}$).
- ▶ Ponadto, występują także dodatnie różnice kursowe na odsetkach otrzymanych za dany rok w wysokości 15 PLN ($= 59 \text{ TRY} \times [2.00 - 1.75]$).

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (4/7)

Księgowania w roku 2012 (w PLN):

Dt Obligacje – odchylenie od cen nabycia [2.120 PLN – 1.500 PLN]	620
Dt Środki pieniężne	118
Ct Przychody z lokat – odsetki (RZiS)	175
Ct Przychody z lokat – różnice kursowe (RZiS) [510 PLN +15 PLN]	525
Ct Przeszacowanie do wartości godziwej (KAW)	38

Z kwoty 510 PLN:

- 500 PLN wynika z przeliczenia oryginalnej ceny zakupu obligacji 1000 TRY po kursie z 31.12.2011 ($= 1000 \text{ TRY} \times [2,0 - 1,5]$) - ta kwota zostałaby odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny w przypadku stosowania przez ZU alternatywnego podejścia do ujmowania różnic kursowych na aktywach pieniężnych w DDS.
- Pozostałe 10 PLN wynika z różnic kursowych od wzrostu SCN w 2012 roku ($= 41 \text{ TRY} \times [1,75 - 1,5]$) i tą kwotę odnosi się na wynik finansowy w obu podejściach.

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (5/7)

- ▶ W dniu bilansowym 31.12.2013 kurs TRY był jeszcze wyższy niż na 31.12.2012: 1 TRY = 2.50 PLN.
- ▶ Wartość godziwa obligacji wynosi 1.070 TRY, więc wartość bilansowa to 2.675 PLN (= 1.070 TRY × 2.50).
- ▶ Skorygowana cena nabycia wynosi 1.086 TRY (= 2.715 PLN).
- ▶ Skumulowany wynik na wycenie do wartości godziwej do rozpoznania w kapitale z aktualizacji wyceny jest różnicą pomiędzy wartością godziwą obligacji a jej skorygowaną ceną nabycia w PLN na 31.12.2013 i jest ujemny -40 PLN (= 2.675 PLN – 2.715 PLN). Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny w ciągu roku 2013 wyniesie zatem 78 PLN (= 40 PLN + 38 PLN).
- ▶ Odsetki otrzymane na 31.12.2013 wynoszą 59 TRY (= 148 PLN).
- ▶ Przychód odsetkowy wyliczony metodą efektywnej stopy procentowej wynosi 104 TRY (= 1.041 TRY × 10%). Średnioroczny kurs podczas roku obrotowego wynosił 1 TRY = 2.25 PLN. Zatem przychód odsetkowy wynosi 234 PLN (= 104 TRY × 2.25) w tym zawiera się rozliczone w okresie dyskonto obligacji w wysokości 101 PLN (= [104 TRY – 59 TRY] × 2.25).
- ▶ Dodatkowo różnice kursowe na wycenie obligacji, które są ujmowane w rachunku zysków i strat jako przychody z lokat wynoszą 532 PLN (= 2.715 PLN – 2.082 PLN – 101 PLN). Ponadto, występują także dodatnie różnice kursowe na odsetkach otrzymanych za dany rok w wysokości 15 PLN (= 59 TRY × [2.50 – 2.25]).

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (6/7)

Księgowania w roku 2013 (w PLN):

Dt Obligacje – odchylenie od cen nabycia [2.675 PLN – 2.120 PLN]	555	
Dt Środki pieniężne	148	
Ct Przychody z lokat – odsetki (RZiS)		234
Ct Przychody z lokat – różnice kursowe (RZiS) [532 PLN + 15 PLN]		547
Ct Przeszacowanie do wartości godziwej (KAW)		78

W przypadku alternatywnego podejścia, analogicznie: z kwoty 532 PLN:

- Różnice kursowe z przeliczenia oryginalnej ceny zakupu = 500 PLN (= $1000 \text{ TRY} \times [2,5 - 2,0]$) – zostałyby odniesione na KAW
- 32 PLN, tj. suma różnic kursowych od wzrostu SCN z 2012 roku = 21 PLN (= $41 \text{ TRY} \times [2,25 - 1,75]$) oraz różnic kursowych od wzrostu SCN z 2013 roku = 11 PLN (= $[1086 \text{ TRY} - 1041 \text{ TRY}] \times [1,75 - 2,0]$) – zostałyby odniesione do wyniku finansowego

Przykład 2 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów pieniężnych w DDS (7/7)

Uwagi do przykładu:

1. W przypadku obligacji zaklasyfikowanych do portfela dostępnego do sprzedaży, ale uwzględnianych przy wyliczeniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, sposób alokacji różnic kursowych pomiędzy poszczególne pozycje wyniku finansowego byłby analogiczny, przy czym:
 - ▶ różnice kursowe od zmian skorygowanej ceny nabycia powinny być prezentowane w pozycji „Przychody z lokat” (tj. zgodnie z RRZU analogicznie jak przychody z działalności lokacyjnej),
 - ▶ nie jest jasne, gdzie należy ujmować różnice kursowe z przeszacowania oryginalnej ceny zakupu (w przykładzie po 500 PLN w 2012 i 2013 roku) – z uwagi na brak wytycznych w przepisach w tej kwestii dopuszczalny jest wybór polityki rachunkowości przez ubezpieczyciela w tym zakresie i jego konsekwentne stosowanie w kolejnych okresach sprawozdawczych.
2. Analogiczne zasady prezentacji jak te w pkt. 1 powyżej powinny zostać zastosowane w przypadku, gdyby obligacja została zaklasyfikowana do portfela aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Przykład 3 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów niepieniężnych w DDS (1/2)

- ▶ W dniu 31.12.2011 ZU dokonuje zakupu akcji denominowanej w TRY za cenę 1.000 TRY.
- ▶ ZU zaklasyfikował obligację do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży. Obligacja ta nie jest uwzględniana przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
- ▶ ZU prowadzi księgi w PLN. Kurs wymiany TRY/PLN na dzień zakupu wynosi 1 TRY = 1,5 PLN. Wartość obligacji ujęta w księgach na dzień zakupu wynosi 1.500 PLN (= 1.000 TRY × 1.5 PLN/TRY).
- ▶ Księgowania w roku 2011:

Dt Obligacje w cenach nabycia	1.500	
Ct Zobowiązanie/środki pieniężne		1.500

Przykład 3 - Ujęcie różnic kursowych dla aktywów niepieniężnych w DDS (2/2)

- ▶ W dniu bilansowym 31.12.2012 TRY był mocniejszy w stosunku do PLN niż w dniu zakupu: 1 TRY = 2 PLN.
- ▶ Wartość godziwa akcji wynosi 1.060 TRY, w związku z czym wartość bilansowa w PLN wynosi 2.120 PLN ($= 1.060 \times 2$).
- ▶ Skumulowany wynik na wycenie do wartości godziwej do rozpoznania w kapitale z aktualizacji wyceny jest różnicą pomiędzy wartością godziwą akcji a jej ceną nabycia w PLN na 31.12.2012 i wynosi 620 PLN ($= 2.120 \text{ PLN} - 1.500 \text{ PLN}$). W tej kwocie zawarte są także dodatnie różnice kursowe z przeliczenia akcji w cenie nabycia w wysokości 500 PLN ($= 1000 \text{ TRY} \times [2 - 1,5]$) oraz dodatnie różnice kursowe we wzroście wartości godziwej akcji w ciągu 2012 roku. *[Sposób wydzielania różnic kursowych na instrumentach kapitałowych został zaprezentowany w przykładzie 1.]*
- ▶ Księgowania w roku 2012:

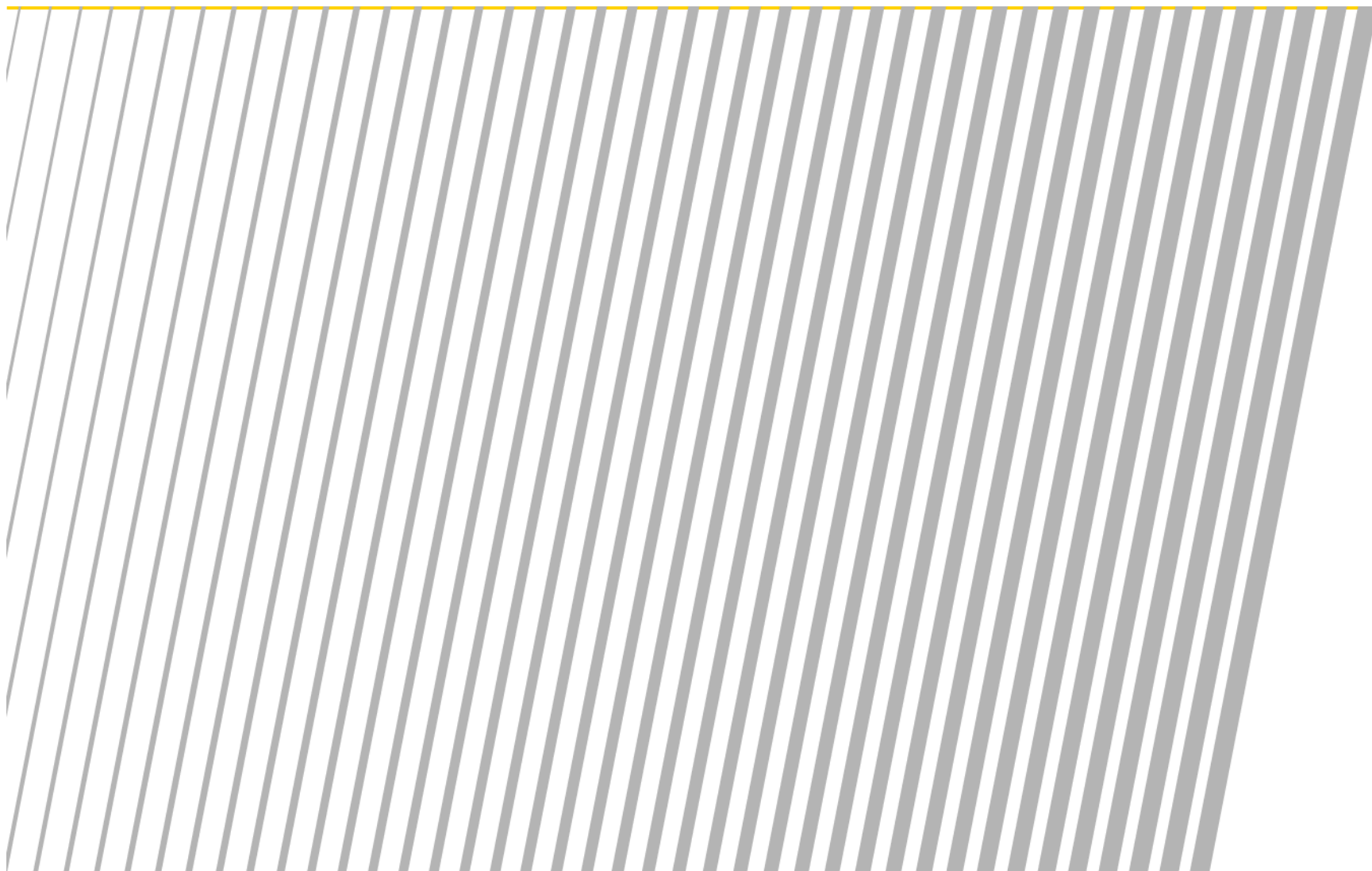
Dt Akcje – odchylenie od cen nabycia 620
[2.120 PLN – 1.500 PLN]

Ct Przeszacowanie do wartości godziwej (KAW) 620

Ujmowanie różnic kursowych w przypadku utraty wartości – reklasyfikacja z KAW

- ▶ **Pytanie:** W odniesieniu do niepieniężnego aktywa finansowego, którego skutki przeszacowania są odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny (np. akcje w ramach lokat wolnych środków zaklasyfikowane do DDS) została rozpoznana utrata wartości. Czy skumulowana strata ujęta w KAW powinna zostać przeklasyfikowana z KAW do wyniku finansowego wraz z odpowiadającymi jej różnicami kursowymi?
- ▶ **Odpowiedź: Tak.** Zgodnie z MSR 39.67 i 68, jeśli zmniejszenie wartości godziwej składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży ujmowane było bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny wyksięguje się z kapitału i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet, chociaż składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.
- ▶ Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału z aktualizacji wyceny i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.
- ▶ Prezentacja różnic kursowych przeklasyfikowanych z KAW: łącznie z pozostałą częścią niezrealizowanej straty przeklasyfikowanej z KAW - „**wynik ujemny z rewaloryzacji lokat**”.

Zasady ewidencji rozchodu instrumentów finansowych w walutach obcych

Ewidencja rozchodu instrumentów finansowych w walutach obcych (1/2)

- ▶ Ogólna zasada ujęcia zrealizowanych różnic kursowych przez ubezpieczycieli (§ 26 RRZU) – analogicznie jak zrealizowane przychody i koszty z lokat. Brak jest bardziej szczegółowych zapisów dotyczących zasad księgowania różnic kursowych w przypadku sprzedaży instrumentów finansowych.
- ▶ Zgodnie z § 23 RRZU:
 - ▶ W przypadku realizacji lokat jednakowych lub uznanych za jednakowe ze względu na podobieństwo ich rodzaju lub przeznaczenie rozchód tych składników ubezpieczyciel wycenia kolejno po cenach (kosztach) tych składników aktywów, które ubezpieczyciel nabył (wytworzył) najwcześniej („**FIFO**”), lub według cen przeciętnych ustalonych w wysokości średniej ważonej cen (kosztów) danego składnika aktywów („**Weighted Average**”).
 - ▶ Dokonując wyceny lokat ubezpieczyciel stosuje zasady wyceny w ramach danego portfela lokat jednakowych lub uznanych za jednakowe ze względu na podobieństwo ich rodzaju.

Ewidencja rozchodu instrumentów finansowych w walutach obcych (2/2)

- ▶ Najczęściej stosowana w praktyce przez ubezpieczycieli metoda rozchodu to FIFO. Zasadę stosuje się na poziomie „zakupionej paczki” (jednakowe instrumenty finansowe zakupione w tym samym momencie, po tej samej cenie).
- ▶ W konsekwencji, aby spełnić wymogi RRZU, różnice kursowe powinny być ewidencjonowane dla każdego instrumentu finansowego „per zakupiona paczka”.
- ▶ W przypadku metody Weighted Average, z uwagi na brak szczegółowych wytycznych nt. stosowania tej metody, ubezpieczyciel powinien określić zasady stosowania tej metody w polityce rachunkowości, w szczególności określając np. czy transakcje nierozliczone do dnia sprzedaży instrumentu będą uwzględniane na potrzeby wyliczenia wyniku na sprzedaży.
- ▶ Prezentacja różnic kursowych przy rozliczeniu transakcji sprzedaży lokat - od dnia sprzedaży wszystkie różnice kursowe traktowane są jak różnice kursowe z tytułu wyceny należności w walucie obcej.

Przykład 4 – Ewidencja różnic kursowych po zawarciu transakcji sprzedaży (1/3)

Przykład: Rozliczenie transakcji sprzedaży instrumentu fin. w walucie obcej

- ▶ W dniu X ubezpieczyciel nabył akcję zagranicznego emitenta za 100 EUR. Średni kurs NBP na dzień nabycia wynosił 4 PLN/EUR.
- ▶ Założenie: Ubezpieczyciel nie posiadał w dniu zakupu i w dniu sprzedaży akcji tego emitenta kupionych w innym terminie.
- ▶ Na dzień zawarcia transakcji sprzedaży D akcja była wyceniana na 150 EUR. Średni kurs NBP wynosił 3,8 PLN/EUR.
- ▶ Zmiana wartości akcji w wysokości (20) PLN wynika ze zmian średnich kursów NBP:
 $(3,8 \text{ PLN/EUR} - 4 \text{ PLN/EUR}) \times 100 \text{ EUR} = (20) \text{ PLN}$
- ▶ oraz w wysokości 190 PLN ze zmian notowań akcji:
 $(150 \text{ EUR} - 100 \text{ EUR}) \times 3,8 \text{ PLN/EUR} = 190 \text{ PLN}$
- ▶ Ze względu na powstałe różnice kursowe przy rozliczeniu transakcji sprzedaży ZU otrzymuje 560 PLN (na skutek zmian kursów walut od dnia dokonania transakcji sprzedaży do jej rozliczenia).

Przykład 4 – Ewidencja różnic kursowych po zawarciu transakcji sprzedaży (2/3)

► Księgowanie na dzień zawarcia transakcji sprzedaży:

BS: Akcje w cenach nabycia		BS: Należności - sprzedaż - akcje		RZiS: Wynik dodatni z realizacji lokat akcje	
(Sp.) 400	400 (1a)	(1) 570			170 (1b)
RZiS: Niezrealizowany zysk/strata z lokat - akcje		BS: Odchylenia od cen nabycia - akcje			
(2a) 190	190 (Sp.)	(Sp.) 190	190 (2a)		
		RZiS: Niezrealizowany zysk/strata – niezrealizowane różnice kursowe		BS: Niezrealizowany zysk/strata - niezrealizowane różnice kursowe	
		(Sp.) 20	20 (2b)	(2b) 20	20 (Sp.)

Przykład 4 – Ewidencja różnic kursowych po zawarciu transakcji sprzedaży (3/3)

- Księgowanie na dzień rozliczenia transakcji (D+1):

BS: Należności - sprzedaż - akcje			
(Sp.)	570	570	(3)

BS: Rachunek podstawowy	
(3)	560

RZiS: Wynik ujemny z realizacji lokat – Ujemne zrealizowane różnice kursowe	
(3)	10

Przykład 5 – Ewidencja rozchodu IF – metoda FIFO (1/2)

- ZU nabył w dniu 5 i 20 czerwca 2009 roku po 10 sztuk akcji zagranicznego emitenta. 7 lipca 2009 ZU sprzedał 15 sztuk akcji. Ceny oraz kurs EUR/PLN na dzień zakupu i sprzedaży przedstawia tabela. Ile wynoszą zrealizowane różnice kursowe na dzień sprzedaży wyliczone metodą FIFO?

Data zakupu	Liczba akcji	Cena zakupu w EUR	Kurs EUR na dzień zakupu	Wartość na dzień zakupu w EUR	Wartość na dzień zakupu w PLN	Kurs akcji na dzień 07.07. 2009	Kurs EUR na dzień 07.07. 2009	Wartość rynkowa na dzień 07.07.2009 w PLN
	[A]	[B]	[C]	[D]	[E]	[F]	[G]	[H]
05.06.2009	10	25	4,0	250	1.000	32	4,2	1.344
20.06.2009	10	30	4,1	300	1.230	32	4,2	1.344
Razem	20			550	2.230			2.688
Średnia cena / kurs*		27,50 [D / A]	4,0545 [E/D]		111,50 [E / A]			

* Obliczenia w tym wierszu są istotne przy założeniu, że ZU stosowałby metodę Weighted Average dla ewidencji rozchodu.

Przykład 5 – Ewidencja rozchodu IF – metoda FIFO (2/2)

Zgodnie z zasadą FIFO należy wyksięgować 10 akcji kupionych za cenę 25 EUR i 5 akcji kupionych za cenę 30 EUR.

Pierwsza zakupiona paczka z dnia 05.06.2009 (10szt):

- ▶ Naliczone do dnia sprzedaży różnice kursowe (zmiana kursu walutowego przy starym kursie akcji)
 $25 \text{ EUR} \times (4,2 \text{ PLN/EUR} - 4,0 \text{ PLN/EUR}) \times 10 \text{ szt} = 50 \text{ PLN}$
- ▶ Naliczony do dnia sprzedaży niezrealizowany zysk z wyceny do wartości rynkowej (zmiana kursu akcji przy nowym kursie walutowym)
 $4,2 \text{ PLN/EUR} \times (32 \text{ EUR} - 25 \text{ EUR}) \times 10 \text{ szt} = 294 \text{ PLN}$

Druga zakupiona paczka z dnia 20.06.2009 (5 szt):

- ▶ Naliczone do dnia sprzedaży różnice kursowe (zmiana kursu walutowego przy starym kursie akcji)
 $30 \text{ EUR} \times (4,2 \text{ PLN/EUR} - 4,1 \text{ PLN/EUR}) \times 5 \text{ szt} = 15 \text{ PLN}$
- ▶ Naliczony do dnia sprzedaży niezrealizowany zysk z wyceny do wartości rynkowej (zmiana kursu akcji przy nowym kursie walutowym)
 $4,1 \text{ PLN/EUR} \times (32 \text{ EUR} - 30 \text{ EUR}) \times 5 \text{ szt} = 42 \text{ PLN}$

Zrealizowane na sprzedaży różnice kursowe metodą FIFO: 50 PLN + 15 PLN = 65 PLN

Pytania???

Dziękuję za uwagę!